

Szeged, 1914. június 23.

A kultuszminiszter szegedi tartózkodása.

— Tisztelegések. — Ünnepi lakoma. — Tanulmányut a tanyán és a városban. —

(Saját tudósítónktól.) Két napos szegedi tartózkodása alatt Jankovich Béla dr. kultuszminiszter fárasztó munkát végzett. A legnehezebb dolga kétségtelenül neki volt, mert nemcsak az üdvözlő beszédek és tósztok egész özönére kellett válaszolnia, hanem azonkívül alapos munkát végzett a szegedi kulturintézmények tanulmányozásával. És mindezt bámulatos frissességgel, ruganyossággal és türelemmel győzte, mindent megtekintett, ahova kalauzolták, mindenütt kérdőzködött, tájékozódott, mindenkihez, aki csak elébe került, volt egy-egy szíves szava. Vasárnap reggel nyolc órától este tizenegy óráig szakadatlanul ennek a városnak a dolgai kötötték le ugyyszólván minden percét és hétfőn kora reggeltől az elutazása pillanatáig ismét. Sőt vasárnap, mielőtt a fogadalmi templom ünnepségére ment, a siketnémák intézetében is látogatást tett, ahol jó félóráig figyelemmel hallgatta az évrő vizsgálatokat. Hétfőn pedig az elemi iskolákban, a közép- és felső kereskedelmi iskolákban maga is egzaminálta a tanulókat, mert amint mondotta, nemcsak arról akar meggyőződni, hogy a tanulók mit tudnak, hanem a tanulók jeleleteiből arról is, hogy a tanáraik mit tudnak. Kultuszminisztert aligha láttak még, aki hivatását ilyen érzékkel, ennyire céltudatosan fogta föl és hivatásának ennyi fáradságot és lelkiismeretességet szentelt volna. De osztatlanul ismerte is el mindenki, párt és mindenféle különbség nélkül, hogy személyéről úgy is mint kultuszminiszter, úgy is, mint Jankovich Béla a legkellemesebb emlékeket hagyta itt látogatása nyomán.

A vasárnapi program során Jankovich Béla dr. kultuszminiszter bent a városban csak a **muzeumot** tekintette meg. Ifi Tömörkény István igazgató és Móra Ferenc főkönyvtáros kalauzolták. Legelőször a női pári iskola kézimunka-kiállítását tekintette meg a miniszter, amelyről elismeréssel nyilatkozott a hölgyeknek. Azután a képtárt, majd az emeleti helyiségeket, a könyvtárt és az állattani muzeumot nézte meg, végül az olvasó termet és a földszinten a néprajzi muzeumot.

(Küldöttségek.)

Innen a miniszter a Tisza-szállóba vonult, ahol tizenkét és egy óra között a **tisztelegő küldöttségeket** fogadta. Először a pap-ság járult eléje Glattfelder Gyula dr. püspök vezetésével. Azután a szegedi nemzeti munkapárt küldöttségét fogadta a miniszter, amelynek a szószólója Szarvady Lajos, a párt társelnöke volt. A szegedi tisztikar díszes küldöttségét Czító Károly ezredes vezette. A középiskolák tanári karának mintegy ötven tagu küldöttségét Szele Róbert dr. főigazgató mutatta be a miniszternek, aki Szele Róbert dr.-ral, Kárpáthy Károly állami főgimnáziumi igazgatóval, Tordai Imre királyi tanácsossal, a felsőipariskola igazgatójával és Tóth József állami felsőkereskedelmi igazgatóval hosszasan beszélgetett tanügyi kérdésekről. Jánossy Gyula királyi tanfelügyelő a polgári és elemi iskolák küldöttségét vezette. A miniszter érdeklődött a harmadik polgári finiskola ügye iránt és megígérte támogatását. Pálffy József dr. árvaszekei elnök a szegedi feministák küldöttségével járult a miniszter elé a leánygimnázium érdekében. Ezután Mann Jakab dr. udvari tanácsos, az állami bábaképző inté-

zet igazgatója tisztelegett a miniszternél. Fogadta még a miniszter a szegedi bírói kar tisztelegését Hubacsek Pál táblai tanácselnök vezetésével, az ügyészséget Szász Iván dr. főügyész, az üzletvezetőséget Uray Zoltán üzletvezető, a leszámolóhivatalát Villax Béla főfelügyelő, a V. H. O. Sz.-ét Tömörkény István, a fogadalmi templom-egyesületét Ivánkovits Sándor dr., a katolikus kör-növendő- és oltáregyesület küldöttségét Várnóvdy József, az állami gyermekmenhelyét Turcsányi Imre dr., a helyszínelési felügyelőségét Horváth István és az államépítészeti hivatal küldöttségét Faur Kornél vezetésével.

(Az ünnepi lakoma.)

Délután fölkeletkor kezdődött a bankett, amit a város közönsége adott a miniszter tiszteletére. A felköszöntők sorozatát Cicatricis Lajos dr. főispán kezdte meg a következő beszéddel:

— Amint a püspök ur öméltósága a mai igazán klasszikus egyházi beszédében mondotta: Szeged város népe a mai napon, az emlékezésnek és a hálának az ünnepén, a szorongatás pillanatában tett szent fogadása megvalósításához híven helyezte el az alapkövet. Amidőn ennek a harminc éves múltnak eseményei szemünk előtt elvonulnak, mintegy glóriával övezve emelkedik ki egy magasztosan nagy férfunak, uralkodónak alakja, urunknak és királyunknak, aki mint valósággal apostola is nemzetünknek, a megpróbáltatás nehéz óráiban legelsőül sietett ide, hogy a pusztulásnak örvényén álló népet megvigasztalja, annak szívébe, lelkébe az újból való föléledésnek reménységét elültesse, aki a szabályozásban e részvételtjes perctől kezdve egy pillanatig sem szűnt meg szeretetteljes és rokonszenves érdeklődésével kísélni e városnak fejlődését, akinek ajkairól elhangzott az ige: „Szeged szebb lesz, mint volt”; annak az uralkodónak, aki egy emberöltőn át államférfiúi bölcsességgel a legnehezebb viszonyok között kormányozza népeinek sorsát, azért az uralkodóért, aki fejedelmi gondjai közepette is az ő sokat szenvedett városára és népére mindig szeretetteljesen gondol és emlékezik, üritem poharamat és kívánom, hogy az isteni gondviselés az emberi kor legvégső határáig, de még soká, nagyon soká éltesse.

Lelkes éljenzés követte a főispán beszédét, amely után Bokor Pál helyettes-polgármester köszöntötte föl a kultuszminisztert.

— A fogadalmi templom egyházilag fényes és lélekemelő ünnepségén — mondotta beszéde során — fölötté kiemelőt jelentőséget kölcsönöz az az örömdetes tény, hogy ezen alkalommal Jankovich Béla vallás- és közoktatásügyi miniszter ur (Lelkes éljenzés és taps) ömagyméltósága megjelenésével megtisztelt bennünket. Történeti nevezetességu tény ez reánk nézve nemcsak azért, mert e tény igazolja a magyar kormányának Szeged város közintézményei iránti meleg érdeklődését, hanem főleg azért, mert az alapkövetelésnek ünnepélye alkalmat nyújt arra, hogy ömagyméltósága Szeged város viszonyainak megismerésével az itteni kulturfejlődésről meggyőződjön és azonkívül tudomást szerezzen azon nagymérvü anyagi áldozatokról, amelyeket a város a nagy katasztrófális árvíz óta a közművelődés oltárára letett.

— En azt gondolom, hogy nem vétek az illem ellen sem, ha hangsúlyozom azt, hogy a város közintézményeinek továbbfejlesztésénél feltétlenül számít a kormányának nemcsak erkölcsi, hanem megfelelő anyagi támogatására.

— Ezen meggyőződésben emelem poharamat és üritem azt ömagyméltóságának egészségére és kívánom, hogy az isteni gondviselés őt hazánk dicsőségére, közművelődési intézményeink fölvirágoztatására és örömeinkre sokáig éltesse. (Lelkes éljenzés és taps.)

A helyettes-polgármester beszédére Jankovich Béla dr. a város közönségére mondott felköszöntő beszédet:

— Igen tisztelt uraim! — kezdte. Azon rövid idő óta, amióta Szegeden vagyok, annyi előzékenységekben és annyi szeretetreméltóságban részesültem, hogy első kötelességemnek tartom ezért különösen a várossal szemben őszinte köszönetemet kifejezni. En sem tehetek egyebet, mint a tisztelt előttem szóló s emlékeznem kell a város múltjáról. En meg vagyok lepetve azon nagy haladáson, amelyet a város az utolsó harmincöt évben tett és csak azt kívánom, hogy a jövő harmincöt évben olyan arányokban fejlődjön, mint az elmúlt harmincöt évben haladt. E nagy magyar alföldi városnak jövője teljesen biztosítva van különösen akkor, ha az utódok épp úgy működnek úgy anyagi, mint kulturális és közgazdasági téren, mint azt eddig az elődök tették. Ezen óhajban kijelenthetem, hogy a magunk részéről is törekedni fogunk mindent megtenni, ami a város anyagi és kulturális érdekében áll. Ezen reményben és röviden csak abban foglalom össze szavaimat, hogy kívánom e szép város közönségének boldogulását, a város fejlődésére és virágzására üritem poharamat és fölkérem a polgármester urat, hogy ezt a város közönségével közölni sziveskedjék. (Lelkes éljenzés.)

Ezután Gaál Endre dr. kulturtanácsos mondott felköszöntőt Glattfelder Gyula dr. püspökre, akinek a város közönsége nevében háláját és köszönetét fejezte ki azért a támogatásért, amelyben a városnak úgy egyházi, mint egyéb ügyeit püspöksége óta részesítette.

Nagyhatású beszédben válaszolt erre Glattfelder Gyula püspök. A fogadalmi templom ünnepét nemcsak vallásünnepnek tekintti, hanem kulturünnepnek is, mert részt vesz rajta a magyar kulturügyek legfőbb öre, aki bizonyára rajta lesz, hogy a város fokozott kulturigényei kielégíttessenek. Blaskovits Ferenc temesvári kanonok beszélt ezután Szegedről, mint a magyarosító törekvések központjáról és azt a kívánságát fejezte ki, hogy a kormány és a törvényhozás minél előbb lássa el Szegedet egy magasabb kulturintézménnyel. Husz év óta tart fenn Szegeden nevelőintézetet, amellyel szemben a város hatóságánál mindig a legkészségebb támogatásra talált úgy Lázár György dr. polgármesternél, mint Gaál Endre dr. tanácsosnál. Az ő egészségükre üritette poharat. Balassa Armin dr., Czító Kálmán, Taschler Endre, Foerk Ernő, Hubacsek Pál és Pataki Simon beszéltek még ezután, ez utóbbi Kállay Albert valóságos belső titkos tanácsost köszöntötte föl. Végül Rósa Izsó dr. indítványára az ünneplő társaság a következő üdvözlő táviratot küldte Tisza István gróf miniszterelnöknek: „A fogadalmi templom alapkövetétele alkalmából a kultuszminiszter ur tiszteletére egybegyűlt ünneplő közönség melegen üdvözlő Nagyméltóságodat és rendíthetetlen bizalommal kíséri önfeláldozó hazafias államférfiúi működését.”

(A miniszter látogatásai.)

A bankett után a miniszter visszavonult a Tisza-szállóba, majd félöt táján Glattfelder Gyula dr. püspök társaságában és a hatóság tagjainak kíséretében autón kiment Alsótanyára. Az iskolák környékén, az ut mentén sorfalat állottak az iskolásgyermekek és megéljeneztek a minisztert és a püspököt, a kik meglátogatták a gazdasági egyesületet és két elemi iskolát, ahol kérdéseikre szépen, okosan feleltek a kis tanyai fiúk és lányok. Meglátogatták az erdőéri szakiskolát, amelynek berendezése, fenyves kertje nagyon